

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Prioritné oblasti zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2021

(interne február 2020, aktualizácia jún 2020 o riziká súvisiace s COVID-19)

OBSAH

Zoznam skratiek.....	3
1. Východiská.....	4
2. Výber prioritných oblastí kontrolnej činnosti na rok 2021	5
3. Návrhy tém kontrolnej činnosti na rok 2021	8
4. Riziká súvisiace s COVID-19	10
5. Záver.....	13
Použité zdroje	13

ZOZNAM SKRATIEK

SKRATKA	VÝZNAM
APVV	Agentúra na podporu výskumu a vývoja
COFOG	Classification of the Functions of Government (funkčná klasifikácia výdavkov verejnej správy)
COVID-19	CoronaVirus Disease, infekčné ochorenie
CVTI	Centrum vedecko-technických informácií
DPH	daň z pridanej hodnoty
EK	Európska komisia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EUROSTAT	Štatistický úrad Európskych spoločenstiev
EÚ, EÚ28	Európska únia (28 krajín)
HDP	hrubý domáci produkt
IDI	INTOSAI Development Initiative
INTOSAI	International Organization of Supreme Audit Institutions (Medzinárodná organizácia najvyšších kontrolných inštitúcií)
IT	informačné technológie
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MRK	marginalizované komunity
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
NÚCEM	Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania
OČR	ošetrovanie člena rodiny
OECD	The Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj)
PISA	Programme for International Student Assessment (Program medzinárodného hodnotenia žiakov)
PN	praceneschopnosť
SR	Slovenská republika
ŠR	štátny rozpočet
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
VEGA	Vedecká grantová agentúra Ministerstva vedy, výskumu a športu SR a Slovenskej akadémie vied

1. VÝCHODISKÁ

Základné východisko pre stanovenie prioritných oblastí zamerania kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky (NKÚ SR) na rok 2021 predstavuje kľúčový materiál NKÚ SR „Strategické oblasti zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR na roky 2021 – 2023“ (ďalej aj „Stratégia“; NKÚ SR, 2019). V strednodobej Stratégii NKÚ SR sú definované rizikové strategické oblasti. Rizikovosť uvedených oblastí bola stanovená na základe cieľov v národných stratégiách SR, ktorých dosiahnutie vnímajú ako problematické dôležité medzinárodné inštitúcie, ale aj odborná verejnosť na Slovensku. NKÚ SR definoval v strednodobom výhľade zameranie kontrolnej činnosti na **osem rizikových strategických oblastí verejných politík** (Tab. 1).

Tab. 1: **Strategické oblasti zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR na roky 2021 – 2023**

Strategická oblasť (abecedné poradie)
Dopravná infraštruktúra
Efektívna a transparentná verejná správa
Environmentálna udržateľnosť
Právny štát a bezpečnosť
Udržateľné verejné financie a fiškálna politika
Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie
Zamestnanosť a sociálne politiky
Zdravie

Zdroj: NKÚ SR

Rizikovosť strategických oblastí verejných politík zároveň zvyšuje najmä nasledujúcich päť prierezových rizík, ktoré boli vybrané na základe participatívneho prístupu¹:

- a) **nedostatočná efektivita čerpania EŠIF,**
- b) **problematické verejné obstarávania,**
- c) **slabá prepojenosť strategických cieľov s cieľmi nižších úrovní,**
- d) **nedostatočné manažérske kapacity vo vybraných organizáciách a úradoch,**
- e) **nedostatočná efektivita investícií do IT riešení.**

Výber prioritných oblastí kontrolnej činnosti NKÚ SR v roku 2021 je podrobne popísaný v **kapitole 2**. Základné kritériá pre výber prioritných oblastí tvorili **dva krátkodobé faktory**, ktoré ovplyvňujú významnosť kontrolnej činnosti v jednotlivých strategických oblastiach. Prvý faktor bol **objem finančných prostriedkov** vynakladaných v jednotlivých strategických oblastiach na verejné politiky. Druhým faktorom bolo **medzinárodné porovnanie** ukazujúce **mieru zaostávania** SR v porovnaní so zahraničím. Uvedené faktory poukazujú na **rizikové oblasti** plnenia cieľov verejných politík, čo je jedným z dôvodov záujmu kontrolných inštitúcií, osobitne ak dochádza ku **konvergencii vysokého objemu zdrojov a neuspokojivých výsledkov** alebo neplnenia strategických cieľov na národnej úrovni. **Kapitola 3** predstavuje návrhy tém kontrolnej činnosti v jednotlivých strategických oblastiach v roku 2021. **Kapitola 4** rozšírila spracovanie materiálu o definovanie rizík súvisiacich s celosvetovou pandémiou koronavírusu (COVID-19) vo vybraných strategických oblastiach zamerania kontroly NKÚ SR. Záverečná **kapitola 5** sumarizuje strategické oblasti s najvyššou prioritou zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR v roku 2021.

¹ Participatívny prístup: t. j. na základe výsledkov dotazníkového prieskumu u domácich expertov, bližšie viď. Stratégia; NKÚ SR, 2020.

2. VÝBER PRIORITNÝCH OBLASTÍ KONTROLNEJ ČINNOSTI NA ROK 2021

Výber prioritných oblastí kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2021 vychádzal zo Stratégie na roky 2021 až 2023 (Tab. 1). Základné kritériá pre výber prioritných oblastí tvorili nasledovné dva krátkodobé faktory:

1. objem finančných prostriedkov,
2. medzinárodné porovnanie na základe merateľných ukazovateľov.

Prvý faktor predstavuje **finančné prostriedky (výdavky) na verejné politiky**. Veľkosť výdavkov na jednotlivé verejné politiky je odhadnutá na základe verejne dostupných zdrojov, predovšetkým na základe údajov Eurostatu podľa COFOG, a v prípade vybraných oblastí na základe aktuálnych schválených rozpočtov verejnej správy a z revízií výdavkov, ktoré realizoval Útvár hodnoty za peniaze pri MF SR. Do odhadu výdavkov sú zahrnuté roky 2016 až 2018 (**Tab. 2**). Najvyšší objem výdavkov sa vynakladá v oblastiach:

- **Zamestnanosť a sociálne politiky,**
- **Zdravie,**
- **Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie.**

Tab. 2: **Výdavky v strategických oblastiach za obdobie 2016 – 2018**

Strategická oblasť	Objem výdavkov (mil. €)	Podiel výdavkov na HDP (% , v priemere za rok)
Zamestnanosť a sociálne politiky	37 920	15,0
Zdravie	18 730	7,3
Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie	10 849	4,2
Dopravná infraštruktúra	8 660	3,3
Efektívna a transparentná verejná správa (samospráva)	8 604	3,2
Právny štát a bezpečnosť	8 032	3,1
Udržateľné verejné financie a fiškálna politika	3 763	1,7
Environmentálna udržateľnosť	2 599	1,0
Spolu	99 157	38,8

Zdroj: Eurostat (COFOG), MF SR, ŠÚ SR

Druhý faktor predstavuje **medzinárodné porovnanie realizácie verejných politík** na základe merateľných/výsledkových ukazovateľov. Porovnanie realizácie jednotlivých politík (index porovnania) v strategických oblastiach SR s krajinami EÚ28 je uvedené v **Tab. 3**. Pre jednotlivé **výsledkové ukazovatele** je zohľadnený najnovší dostupný údaj.

Tab. 3: *Medzinárodné porovnanie realizácie verejných politík pre strategické oblasti*

Strategická oblasť	Výsledkový ukazovateľ	Rok	SR	EÚ28	Index porovnania SR voči EÚ*
Právny štát a bezpečnosť	Nezávislosť súdnictva – nezávislosť súdneho systému vnímaná ako veľmi alebo celkom dobrá (% populácie)	2018	29,0	56,0	193,1
	Bezpečnosť – úplný súhlas s tvrdením, že je krajina bezpečným miestom pre život (% populácie)	2015	24,0	35,0	145,8
	Miera nedôvery polícii (% populácie)	2018	51,0	25,0	204,0
	Priemer				181,0
Dopravná infraštruktúra	Úmrtnosť na cestách na milión obyvateľov	2017	51,0	53,2	95,9
	Vlakové nehody na 1000 km železničných tratí	2017	17,9	8,7	205,8
	Priemer				150,8
Vzdelávanie	PISA 2018 - čitateľská gramotnosť	2018	458	482	105,2
	PISA 2018 - matematická gramotnosť	2018	486	489	100,6
	PISA 2018 - prírodovedná gramotnosť	2018	464	484	104,3
	PISA 2018 – priemerná gramotnosť	2018	469	485	103,3
Výskum, vývoj a inovácie	Podiel Hi-tech exportu na celkovom exporte krajiny (%)	2018	9,6	17,9	186,5
Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie	Priemer				144,9
Environmentálna udržateľnosť	Skládkovanie komunálneho odpadu (% spracovaného odpadu)	2017	60,6	28,5	212,5
	Podiel energie z obnoviteľných zdrojov na celkovej hrubej spotrebe energie (%)	2017	11,5	17,6	153,0
	Úmrtnosť na základe vystavenia obyvateľstva časticiam PM2,5 (na 1 mil. obyvateľov)	2017	530,1	402,3	131,8
	Podiel poľnohospodárskej pôdy s ekologickým hospodárstvom	2018	9,9	7,0	71,0
	Priemer				142,1
Efektívna a transparentná verejná správa	Index vnímania korupcie (0 - veľmi vysoká miera korupcie, 100 - veľmi nízka miera korupcie)	2018	50,0	65,0	130,0
	Index otvorených vládnych údajov (0 - veľmi zlá úroveň, 1 - veľmi dobrá úroveň)	2019	0,49	0,58	118,4
	Priemer				124,2
Zdravie	Roky zdravého života pri narodení – ženy - muži	2017	55,6 55,6	64,0 63,5	115,1
Zamestnanosť a sociálne politiky	Miera zamestnanosti 20 - 64 rokov (% populácie)	2018	72,4	73,2	101,1
	Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením (% populácie)	2017	16,3	22,4	72,8
	Priemer				87,0
Udržateľné verejné financie a fiškálna politika	Hrubý dlh verejnej správy (% HDP)	2018	49,4	80,4	61,4

Zdroj: Eurostat, EK, OECD, NÚCEM

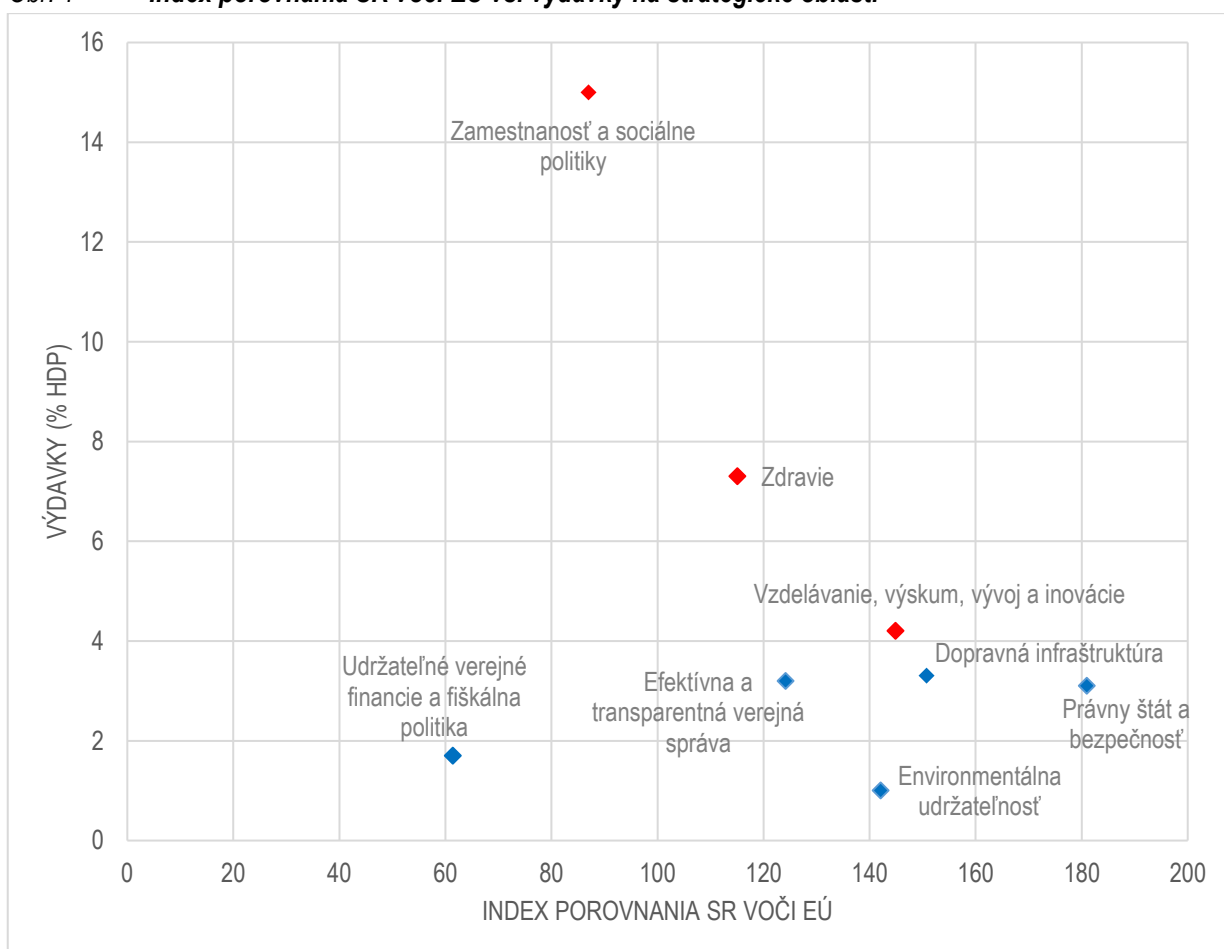
* Index porovnania = priemerná hodnota ukazovateľa v EÚ28 / hodnota ukazovateľa v SR * 100; v prípade ukazovateľov, kde nižšia hodnota ukazovateľa predstavuje lepší vývoj, bol použitý opačný podiel (ukazovateľ > 100 znamená zaostávanie SR).

Podľa medzinárodného porovnania SR **najviac zaostáva** v nasledujúcich štyroch oblastiach: **Právny štát a bezpečnosť, Dopravná infraštruktúra, Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie a Environmentálna udržateľnosť**. Naopak, na základe vybraných ukazovateľov sa Slovensku **darí lepšie** v porovnaní s priemerom EÚ v oblastiach **Zamestnanosť a sociálne politiky a Udržateľné verejné financie a fiškálna politika**.

Zohľadnením oboch **krátkodobých faktorov**, t. j. čerpanie výdavkov v kombinácii s medzinárodným porovnaním realizácie verejných politík (**Obr. 1**) a ich vzájomným prienikom sa **identifikujú hlavné prioritné oblasti kontrolnej činnosti na rok 2021**:

- **Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie,**
- **Zdravie a**
- **Zamestnanosť a sociálne politiky.**

Obr. 1 Index porovnania SR voči EÚ vs. výdavky na strategické oblasti

Zdroj pre index porovnania: Tab. 3, pre verejné výdavky: Tab. 2

Riziková vybraných strategických oblastí verejných politík zvyšuje päť prierezových rizík, ktoré boli vybrané na základe participatívneho prístupu².

NKÚ SR pre rok 2021 zvolil 2 prierezové riziká ako prioritné:

- **čerpanie európskych štrukturálnych a investičných fondov a**
- **slabá prepojenosť strategických cieľov s cieľmi nižších úrovní.**

² Bližšie viď. kapitola 1.

3. NÁVRHY TÉM KONTROLNEJ ČINNOSTI NA ROK 2021

Pri navrhovaní konkrétnych **tém kontrolnej činnosti na rok 2021** NKÚ SR zameria výber najmä na tri strategické oblasti s najvyššou prioritou rizikovosti (bližšie definované v kapitole 2): **Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie; Zdravie; Zamestnanosť a sociálne politiky**³.

Na základe strednodobej Stratégie NKÚ SR odbor stratégie a analýz odporúča z jednotlivých oblastí verejných politik nasledujúce témy zamerania kontrolnej činnosti v roku 2021.

Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie

- **Financovanie časti regionálneho školstva prostredníctvom Ministerstva vnútra SR.**
- **Duálne vzdelávanie.**
- **Manažment odmeňovania učiteľov na základných školách.**
- **Transparentnosť a efektívnosť pridelovania finančných prostriedkov projektom výskumu a vývoja (VEGA a APVV).**
- **Príspevkové organizácie v rezorte školstva (napríklad CVTI).**

Zdravie

- **Nastavenie finančných vzťahov v Rezidentskom štúdiu.**
- **Oddlžovanie zdravotníckych zariadení.**

Zamestnanosť a sociálne politiky

- **Sociálne podniky.**
- **Obedy zadarmo žiakom základných škôl.**
- **Udržateľnosť dôchodkového systému (minimálny dôchodok, 13. dôchodok, horná hranica dôchodkového veku).**
- **Spravodlivosť priznaných dôchodkov v závislosti od odpracovaných rokov.**

Dopravná infraštruktúra

- **Zvyšovanie bezpečnosti na železničných priecestiach.**
- **Zmluvné vzťahy dopravcu Železničná spoločnosť Cargo Slovakia.**
- **Investičný projekt financovaný z EŠIF.**
- **Rekonštrukcia a údržba mostov na cestách I. triedy.**

Environmentálna udržateľnosť

- **Opatrenia na zadržiavanie vody v krajine a stratégia ochrany krajiny pred hydrologickými extrémami (sucho, nedostatok vody, povodne).**
- **Hospodárenie a manažment národných parkov a chránených krajinných oblastí (zachovanie lesného fondu).**
- **Výsadba a starostlivosť o náhradné dreviny (zachovanie biodiverzity).**

³ Najvyššia priorita bola identifikovaná na základe dvoch krátkodobých faktorov, t. j. výdavkov na verejné politiky aj medzinárodného porovnania, bližšie kapitola 2.

- Reštitúcie pozemkov (Slovenský pozemkový fond).
- Opatrenia na znižovanie environmentálnych záťaží.

Právny štát a bezpečnosť

- Informatizácia súdnictva.
- Rozvoj výzbroje, techniky a materiálu.

Udržateľné verejné financie a fiškálna politika

- Efektívnosť výberu DPH.
- Úverové financovanie a investičný dlh samospráv.

4. RIZIKÁ SÚVISIACE S COVID-19

Vzhľadom na aktuálnu celosvetovú situáciu spojenú s koronakrízou a šírením ochorenia COVID-19 je potrebné zohľadniť tieto skutočnosti aj pri výbere tém na kontrolnú činnosť v roku 2021. Prepuknutie pandémie, šírenie ochorenia a možná druhá vlna návratu pandémie výrazne zvyšujú riziká spojené s efektívnym a transparentným nakladaním s verejnými zdrojmi. Riziká sa prioritne týkajú čerpania významných objemov núdzových finančných prostriedkov, systémových a kompetenčných nejasností spojených s orgánmi verejnej správy spravujúcimi tieto prostriedky, pripravenosťou jednotlivých zložiek verejnej správy na riadenie rizík v krajine, problémov pri vykonávaní vnútorných kontrol v dôsledku práce úradov v obmedzenom režime, prípadne podvodov a korupcie v dôsledku krízového stavu/mimoriadnej situácie.

Úloha NKÚ SR – ako nezávislého externého dohľadu pri zabezpečovaní súladu, zodpovednosti, efektívnosti a transparentnosti – je v tejto situácii ešte významnejšia ako kedykoľvek v histórii predtým. Rozvojová inštitúcia INTOSAI (IDI, 2020) zároveň odporúča venovať zvýšenú pozornosť nasledovným oblastiam.

- Dodržiavanie predpisov a nariadení vo zvyčajných oblastiach kontroly pri subjektoch ovplyvnených COVID-19.
- Dodržiavanie existujúcich pravidiel a predpisov týkajúcich sa pripravenosti vlády na krízu.
- Dodržiavanie výdavkov na zdravotnícke služby, poskytovanie dotácií a reakcie na núdzové situácie.
- Vnútorné kontroly zamerané na vznikajúce riziká súvisiace s nákupom zdravotníckych pomôcok a spotrebného materiálu.
- Súlad s príslušnými autoritami pri zvyšovaní informovanosti o udržiavaní verejného zdravia počas krízy.
- Dodržiavanie príslušných pravidiel zabezpečenia a rozmiestnenia zdravotníckeho personálu.

V kontexte uvedeného sa prehľadili niektoré z rizík identifikovaných v jednotlivých strategických oblastiach kontroly NKÚ SR (kapitola 3) alebo vznikli nové potenciálne riziká. Prehľadenie alebo vznik nových rizík vo vybraných strategických oblastiach je ďalej popísaný detailnejšie.

Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie

Vplyvom koronakrízy môže dôjsť k ešte výraznejšiemu zaostávaniu žiakov zo slabého socioekonomického zázemia, keďže koniec školského roka 2019/2020 žiaci absolvovali dištančne, a to za pomoci telekomunikačných prostriedkov, ktoré práve žiaci tejto skupiny pravdepodobne nemajú k dispozícii. Kríza vyvinula veľký tlak aj na učiteľov, keďže musia improvizovať a používať prostriedky, na ktoré nie sú zvyknutí. Zároveň v istom zmysle upriamila pozornosť na dôležitosť učiteľov. Z krízy vyplynuli nasledujúce nové riziká.

- Negatívne dopady on-line výučby (výučby na diaľku) najmä v prípade žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (resp. nerovnomernosť týchto dopadov v prípade rôznych skupín žiakov).
- Rast výdavkov a ich potenciálna neefektívnosť v súvislosti s vyšším počtom študentov vysokých škôl ako dôsledku uvoľňovania podmienok prijímania uchádzačov na I. stupeň vysokoškolského štúdia.
- Zastavenie, resp. spomalenie procesu zvyšovania atraktivity učiteľskej profesie prostredníctvom lepšieho finančného ohodnotenia učiteľov.

Celkový ekonomický šok spôsobený koronakrízou bude mať veľký vplyv aj na firmy. Je pravdepodobné, že firmy s vysokou mierou inovatívnosti daným šokom prejdú ľahšie a novej situácii sa skôr prispôbia. Preto sa dá predpokladať, že rozdiel krajín v ich inovačnej schopnosti sa ešte zvýrazní. Inovačnejšie ekonomiky sa prispôbia skôr a budú napredovať rýchlejšie ako menej inovatívne ekonomiky. Prehľbuje sa tým riziko aj tak relatívne nízkej inovačnej schopnosti slovenskej ekonomiky (zhoršujúce sa a v rámci EÚ výrazne podpriemerné postavenie v rebríčku Global Innovation Index).

Zdravie

Z koronakrízy vyplynuli nasledujúce nové riziká v rezorte zdravotníctva.

- Riziko nehospodárneho nakladania s verejnými financiami pri nákupoch zdravotníckeho materiálu.

- Riziko celkového výpadku na zdravotnom poistení v stovkách miliónov eur. Problém hradiť zdravotnú starostlivosť môže spôsobiť odklad povinnosti firiem platiť zdravotné odvody za zamestnancov na obdobie jedného mesiaca. Už za marec 2020 zaznamenali zdravotné poisťovne prepád oproti plánovanému výberu v dôsledku hromadného čerpania PN a OČR po tom, ako vláda oznámila zatvorenie škôl, viacerých prevádzok a vyzvala podnikateľov na fungovanie v obmedzenom režime. Prepúšťanie zamestnancov v priebehu tohto roka môže spôsobiť ďalší pokles výberu verejného zdravotného poistenia.

Zamestnanosť a sociálne politiky

V oblasti zamestnanosti sa dopad koronakrízy premieta najmä do zvýšenia počtu nezamestnaných. Z hľadiska kontroly je potrebné upriamiť pozornosť na opatrenia MPSVR SR na udržanie pracovných miest v súvislosti s koronakrízou; napríklad: tzv. prvá pomoc zamestnancom, podnikateľom a živnostníkom pri znižovaní dopadov koronavírusu, zmeny v Zákonníku práce a v oblasti sociálneho poistenia, pandemická OČR a pandemické ošetrovné. Tiež je možné zamerať sa na proces poskytovania humanitárnej pomoci, národné projekty: Miestne občianske poriadkové služby a Zdravé komunity a ich úloha pri riešení dôsledkov koronakrízy v MRK. Tiež vyplynuli nasledujúce nové riziká v oblasti poskytovania sociálnych služieb.

- Bezpečnosť klientov v sociálnych zariadeniach (úroveň a kvalita poskytovanej sociálnej a zdravotnej starostlivosti v sociálnych zariadeniach).
- Pracovné podmienky pracovníkov sociálnych zariadení.

Environmentálna udržateľnosť

Oblasť environmentálnej udržateľnosti môže byť z dôvodu koronavírusovej krízy ovplyvnená tým, že politický a finančný kapitál bude orientovaný na iné, najmä ekonomické témy a problémy. Je možné, že aj banky môžu zmeniť úverové kritériá. V kontexte ekonomického reštartu v jednotlivých oblastiach je pravdepodobné, že sa bude posúvať plnenie jednotlivých stanovených zelených cieľov. V súvislosti s uvedeným sa objavili alebo zvýraznili nasledujúce riziká.

- Nízka potravinová sebestačnosť.
- Ochrana a environmentálna udržateľnosť vodného potenciálu krajiny a bezpečnosť vodných zdrojov.
- Ochrana a environmentálna udržateľnosť lesného a pôdneho fondu.
- Extrémne hydrologické javy (sucho, nedostatok vody, bleskové povodne, zosuvy, bezpečná pitná voda, tekutinová sebestačnosť).
- Negatívny vplyv starých environmentálnych záťaží na jednotlivé zložky životného prostredia.
- Nárast komunálneho odpadu a nebezpečného odpadu, ako aj jeho znehodnocovanie.
- Nižší príjem obcí za uloženie komunálnych odpadov na skládku a zavedenie povinného množstvom zberu.
- Zrušenie fakultatívneho oslobodenia v spotrebných daniach (uhlie, elektrina, plyn).
- Spomalenie energetického prechodu na „zelenšie“ zdroje energie (oneskorenie podpory výmeny efektívnejších spaľovacích zariadení pre domácnosti, odklad dekarbonizačných ambícií - postupné utlmenie výroby elektriny z uhlia, spomalenie rozvoja obnoviteľných zdrojov, odklad dotácií na elektromobilitu).
- Cena uhlíka v časoch koronavírusovej krízy (dosiahnutie ambiciózných cieľov pri zmene klímy si vyžaduje vyššiu cenu uhlíka, inak by to mohlo ohroziť rýchlousť znižovania emisií a dosahovanie energetických a klimatických cieľov SR, rovnako aj dosiahnutie cieľa v príjmovej časti rozpočtu z predaja emisných kvót.)

Právny štát a bezpečnosť

Môžu vzniknúť situácie, keď občania a podniky potrebujú začať procesný úkon, ale nemôžu ho vykonať v dôsledku mimoriadnych opatrení s cieľom zabrániť šíreniu ochorenia COVID-19.⁴ Preto sa objavili a v prípade druhej vlny môžu objaviť nasledujúce riziká (EK, 2020).

⁴ Dňa 27. 3. 2020 nadobudol účinnosť zákon č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii (ďalej len „zákon COVID“) (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2020/62/>), ktorým sa zavádzajú reštriktívne a iné opatrenia, ktoré si vyžadujú zákonný právny základ.

- Úplné alebo čiastočné zastavenie práce súdov a orgánov, ktoré by občania a podniky mohli potrebovať (napr. obmedzenie nevyhnutnosti viesť pojednávania na súdoch a účasti verejnosti, skrátenie pracovného času na súdoch a nariadenie práce z domu, pozastavenie plynutia premlčacích a prekluzívnych lehôt v súkromnom práve alebo v osobitných prípadoch upustenie od týchto lehôt).
- Dočasná nemožnosť získať právnu pomoc.
- Problémy s prístupom k informáciám, ktoré bežne poskytujú príslušné orgány.
- Pri neexistencii zabezpečeného elektronického doručenia pri cezhraničnej justičnej spolupráci je používanie e-mailov právne prijateľné iba v určitých prípadoch (pri používaní e-mailov existuje riziko narušenia bezpečnosti a riziko úniku citlivých osobných údajov, vzniká tiež problém s potvrdením o doručení/doručení písomností).
- Meškanie pri výkone rozhodnutia v cezhraničnej záležitosti alebo pri doručovaní súdnej písomnosti.
- Dočasné úpravy/obmedzenia v komunikácii s verejnosťou (e-mailom, telefonicky, poštou).

Z hľadiska bezpečnosti sa v čase krízy zvýšila aj rizikovosť v oblasti kybernetickej bezpečnosti.

Udržateľné verejné financie a fiškálna politika

Zavedený korekčný mechanizmus vo forme limitu verejných výdavkov (MF SR, 2019) sa v roku 2020 nedodrží, pretože bude zvýšené čerpanie bežných transferov a zvýši sa podpora väčších stimulov vlády na podporu ekonomiky.⁵ Dôležité bude skontrolovať adresnosť a účinnosť prijatých opatrení. Dôležité bude taktiež monitorovať prehodnotenie niektorých platieb na úrovni štátu v roku 2020 (hlavne nesystémové opatrenia), v záujme pomoci ekonomike a udržateľnosti verejných financií (vplyv opatrení na saldo môže byť nižší aj v prípade presmerovanie prostriedkov zo ŠR alebo prehodnotením priorít rozpočtu).

⁵ Vláda SR vyhlásila 24. júna 2020 výnimočné okolnosti, v dôsledku čoho sa nebude uplatňovať korekčný mechanizmus vo forme výdavkového limitu na aktuálny rok (MF SR, 2020).

5. ZÁVER

NKÚ SR pre rok 2021 identifikoval tri strategické oblasti s najvyššou prioritou zamerania kontrolnej činnosti:

- **Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie,**
- **Zdravie,**
- **Zamestnanosť a sociálne politiky.**

Prioritné oblasti boli identifikované v súlade so Stratégiou, s prihliadnutím na kontrolné akcie prebiehajúce v predchádzajúcich rokoch a na základe použitia dvoch krátkodobých faktorov – objem výdavkov na verejné politiky a zaostávanie Slovenska v medzinárodnom porovnaní v rámci realizácie verejných politik. Rizikovosť vybraných oblastí zvyšujú aj prierezové riziká, ktoré NKÚ SR definoval ako prioritné pre rok 2021:

- **čerpanie európskych štrukturálnych a investičných fondov,**
- **slabá prepojenosť strategických cieľov s cieľmi nižších úrovní.**

NKÚ SR aktuálne zaradil novú kapitolu, v ktorej definoval a popísal riziká spojené s celosvetovou pandemiou koronavírusu v rámci vybraných verejných politik. Identifikoval možné prehĺbenie niektorých rizík v jednotlivých strategických oblastiach alebo vznik nových potenciálnych rizík.

Mimoriadna situácia v SR zároveň zvýraznila významnosť postavenia a úloh NKÚ SR ako nezávislého externého dohľadu pri zabezpečovaní súladu, zodpovednosti, efektívnosti a transparentnosti v realizácii jednotlivých verejných politik a v nakladaní s verejnými zdrojmi.

POUŽITÉ ZDROJE

Databázy EK, Eurostat, MF SR, NÚCEM, OECD, ŠÚ SR. (február 2020)

Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre spravodlivosť a spotrebiteľov (JUST). (2020) *Porovnávací tabuľka o vplyve COVID-19 na občianske súdne konania*. [\[online\]](#)

IDI. (apríl 2020) *Auditing Compliance During COVID-19 Crisis – A SAI Perspective*. [\[online\]](#)

MF SR. (december 2019) *Návrh korekčného mechanizmu na rok 2020*. [\[online\]](#)

MF SR. (jún 2020) *Návrh na vyhlásenie výnimočných okolností*. [\[online\]](#)

NKÚ SR, odbor stratégie a analýz. (2020) *Strategické oblasti zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR na roky 2021 – 2023*. [\[online\]](#)